

18

میوت مورد توافق جلسه دوم کمیسیون مشترک اقتصادی افغانستان - ترکیه

بر اساس "موافقتنامه همکاری تجارتي و اقتصادي" میان جمهوری ترکیه و دولت انتقالی جمهوری اسلامی افغانستان امضا شده به تاریخ 10 جون، 2004؛

به تعقيب میوت مورد توافق جلسه اول کمیسیون مشترک اقتصادی افغانستان - ترکیه، که به تاریخ 27 اپریل، 2005 در شهر انقره کشور ترکیه امضا گردید؛

با توافق دولت جمهوری ترکیه و جمهوری اسلامی افغانستان؛

جلسه دوم کمیسیون مشترک اقتصادی افغانستان - ترکیه در فضای دوستانه و تقاضای متقابل، در شهر انقره کشور ترکیه به تاریخ 10-11 می 2018 میلادی برگزار گردید.

جلالتماب سلیمان سویلو وزیر داخله جمهوری ترکیه، و جلالتماب همایون رسا وزیر صنعت و تجارت جمهوری اسلامی افغانستان مشترکاً جلسه را ریاست نمودند.

اعضای هیئت جانب ترکیه و افغانستان، به ترتیب در ضمیمه 1 و 2 درج گردیده اند.

هر دو جانب رضایت خویش را از سفر اخیر جلالتماب بنعلی بلدریم نخست وزیر جمهوری ترکیه به افغانستان که به تاریخ 8 اپریل 2018 میلادی، صورت گرفت ابراز نمودند.

هر دو طرف همچنان مسرت خویش را از سفر هیئت تجاری ترکیه به افغانستان به رهبری فاتیح مئین معین وزارت اقتصاد جمهوری ترکیه، که به تاریخ 15-16 اپریل 2018 میلادی صورت گرفت، ابراز نمودند.

در جریان سفر رسمی شان به ترکیه، جلالتماب همایون رسا وزیر صنعت و تجارت جمهوری اسلامی افغانستان ملاقات های ثمربخش با جلالتماب سلیمان سویلو، وزیر داخله جمهوری ترکیه، جلالتماب فاروق اوزلو، وزیر ساینس، صنعت و تکنالوژی جمهوری ترکیه، جلالتماب فتیح مئین، معین وزارت اقتصاد جمهوری ترکیه، و محترم جواهر اوزکورت، رئیس اداره توسعه تشبثات کوچک و متوسط ترکیه (KOSGEB)، داشتند.

در جریان جلسه تخصصی و عمومی کمیسیون، مسائل مختلف مورد علاقهی دوجانب مورد بحث قرار گرفت، که نتایج آن قرار ذیل می باشد:

بخش اول: مرور بر روابط تجارتي و سرمایه گذاری

1. روابط دوجانبه تجارتي

هر دو طرف بر ضرورت متوازن سازی و افزایش حجم تجارت متقابل که اکنون پائین تر از ظرفیت واقعی میباشد، تاکید نمودند. به این منظور، هر دو جانب بر اهمیت حذف یا محدودسازی موانع که در برابر تجارت متقابل وجود دارد، و همچنان بر متنوع سازی اقلام مورد تجارت یکنیگر، تاکید نمودند.

جانب افغانی، اظهار نمود که تعرفه ها و شیبه تعرفه های بالا بر برخی اقلام صادراتی افغانستان، یکی از عناصر محدودکننده در راستای متوازن سازی و افزایش حجم تجارت دو کشور می باشد. جانب ترکیه اظهار نمود که تعرفه ها بر واردات در مطابقت با تعهدات ملی و بین المللی ترکیه می باشد.

در این زمینه، هر دو جانب توافق نمودند تا جهت رسیدگی به مسائل مرتبط به تجارت و تقویت مناسبات دوجانبه تجارتي، در مورد ترتیبات دوجانبه به شمول ترتیبات تجارت ترجیحی، مذاکره نمایند.

هر دو جانب، جهت افزایش حجم تجارت میان ترکیه و افغانستان، علاقمندی خویش را برای متنوع سازی ساختار تجارت متقابل، از طریق تشویق حلقهات/شرکت های تجارتي برای انجام معاملات بیشتر تجارتي در عرصه های مختلف از جمله اقلام و موارد ذیل، اظهار نمودند:

الف) میوه خشک و خسته باب، عصاره آب میوه، روغن

ب) تولیدات طبیعی زراعتی، محصولات حیوانی و خمیرماهی

ج) گندم و فرآورده های گندم

د) انواع چاکلت ها

هـ) نساجی، لباس، صنایع دستی و قالین

و) فرنیچر و اثاثیه منزل

ز) نباتات طبی

ح) زعفران

ط) سنگ و مواد معدنی، به ویژه سنگ مرمر

ی) پرزّه جات وسایط نقلیه

ک) محصولات بهداشت شخصی

ل) خدمات تعلیمی

م) تکنالوژی معلوماتی و خدمات مرتبط

ن) مواد، ماشین آلات و خدمات ساختمانی

هر دو جانب همچنان تمایل خویش را مبنی بر افزایش تجارت متقابل در سکتور سیاحت صحی، ابراز نمودند.

2. برنامه های آموزشی در مورد تجارت خارجی

جانب ترکی، تمایل خویش را برای فراهم سازی آموزش تکنیکی در عرصه قضایای مرتبط به سازمان تجارت جهانی (WTO)، و سایر مسائل و عرصه های مرتبط به تجارت که از جانب افغانستان تقاضا گردد، ابراز نمود.

3. انکشاف تجارت و سرمایه گذاری

هر دو جانب بر اهمیت تدویر نمایشگاه مشترک سالانهی تجارتی و سرمایه گذاری ترکیه و افغانستان و همچنان نشست های متقابل هیئت تجاری (B2B) تاکید نمودند. هر دو جانب، توافق نمودند تا اشتراک نمایندگان تجاری سکتور های مختلف با توجه ویژه به حضور خانم ها را تشویق نمایند.

هر دو جانب همچنان توافق نمودند تا در مورد نمایشگاه های بین المللی که توسط یکی از طرف ها میزبانی میگردند، تبادل معلومات نموده و اشتراک نمایندگان جامعه تجاری و سکتور خصوصی پکنیگر را تسهیل نمایند.

جانب افغانستان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا همکاری تخلیکی شان را در عرصه تاسیس "مرکز دایمی نمایشگاه" در کابل که مکان برای میزبانی مناسبت های تجارتی ملی و بین المللی خواهد بود، را فراهم نمایند. جانب ترکیه این تقاضا را یادداشت نموده و اظهار آمادگی برای همکاری در این زمینه نمود.

همزمان، جانب افغانستان علاقمندی خویش را در عرصه آموزش از تجارب ترکیه در تدویر نمایشگاه ها و گردهمایی های تجارتی، ابراز نمود.

جانب افغانستان همچنان بر اهمیت داشتن "مرکز دایمی نمایشگاه و خدمات تجارتی افغانستان در ترکیه" برای اقلام مورد علاقه خویش به ویژه قالین و سنگ های نیمه قیمتی، تاکید نمود. جانب ترکیه این پیشنهاد را استقبال نموده و آمادگی خویش را برای تسهیل تاسیس این مرکز در مطابقت به مقررات داخلی خویش، اظهار نمود.

با توجه به موفقیت ترکیه در عرصه جلب سرمایه گذاری، جانب افغانی از جانب ترکیه تقاضا نمود تا تجارب خویش در عرصه جلب سرمایه گذاری مستقیم خارجی و سایر مسائل مرتبط به انکشاف سرمایه گذاری را با افغانستان شریک سازند. جانب افغانی تذکر داد که این شریک تجارب، از طرق مختلف به شمول سفرهای هیئت افغانی به ترکیه و بازدید و آموختن از نهادهای مسئول انکشاف سرمایه گذاری آن کشور، صورت گرفته می تواند. جانب ترکیه تمایل خویش را در این عرصه اظهار داشته و تعهد به همکاری نمود.

4. همکاری تجاری

هر دو جانب بر ضرورت افزایش همکاری در عرصه تبادل هیئت های تجارتی و سرمایه گذاری، گردهمایی های تجارتی، و افزایش مشارکت میان جامعه تجاری دو کشور، که توسط نهادهای ملی مربوطه تسهیل شده باشد، تاکید و

تصریح نمودند.

در این چهارچوب، جانب ترکی اظهار داشت که اداره ارتباطات اقتصادی خارجی ترکیه (DEİK) آماده است تا گردهمایی تجارتي ترکیه - افغانستان را به همکاری اتاق تجار و صنایع افغانستان، اتاق صنایع و معادن افغانستان، اتاق تجار و صنایع زنان، و با اشتراک اداره تدارکات ملی افغانستان، در ربع اخیر 2018 در ترکیه تدویر و تنظیم نماید.

جانب افغانی بر اهمیت تأسیس نمایندگی شرکت های ماشین آلات زراعتی ترکی، در افغانستان تصریح و تاکید نمود. در این زمینه، از جانب ترکی تقاضا به عمل آمد تا ملاقات های سرمایه گذاران/تاجران دو کشور را تسهیل نماید.

جانب افغانستان علاقمندی خویش را برای سرمایه گذاری سکتور خصوصی ترکیه در عرصه پرویس محصولات زراعتی، کنترل کیفیت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش برخی محصولات زراعتی در افغانستان از قبیل جلفوزه و زیتون، ابراز نمود.

هر دو جانب توافق نمودند تا به شورای تجارتي ترکیه - افغانستان وظیفه بسیارند تا "پلان عمل مشترک" برای ترسیم و تثبیت منابع و فرصت های انکشاف و تسهیل تثبیت به ویژه تشلیات کوچک و متوسط دو کشور را به همت رشد متقابل، آماده نماید.

5. خدمات قراردادی و مشاوره مهندسی

هر دو جانب با درک اهمیت همکاری در سکتور ساختمان و خدمات مشاوریت مهندسی، توافق نمودند تا شرکت ها و نهادهای مربوطه خویش را برای همکاری بیشتر تشویق نمایند.

در این زمینه، هر دو جانب رضایت خویش را در مورد سفر هیئت ترکی به افغانستان تحت ریاست جلالملاب فتح مئین معین وزارت اقتصاد جمهوری ترکیه که به تاریخ 15-16 اپریل 2018 مسورت گرفت، ابراز نموده و تاکید نمودند که این گونه سفرها، راه را برای همکاری بیشتر هموار نموده، و فرصت های جدید برای تشریک مساعی در این زمینه ایجاد می نماید.

جانب ترکی همچنان تمایل خویش در عرصه تنظیم سفر هیئت خدمات مهندسی به افغانستان جهت افزایش همکاری در این ساحه مشخص را ابراز نمودند.

6. موافقتنامه جلوگیری از مالمیه مضاعف

هر دو جانب مسرت خویش برای آغاز مذاکرات روی نهایی سازی موافقتنامه جلوگیری از مالمیه مضاعف بر عهدهات را ابراز نموده، و همچنان تمایل خویش برای نهایی سازی این موافقتنامه در زودترین فرصت ممکن، اظهار نمودند.

بخش دوم: همکاری های اقتصادی و تخنیکي

1. همکاری در عرصه گمرکات

هر دو جانب بر اهمیت طرز العمل های ساده و سهل ترخیص گمرکی و همکاری متقابل در این زمینه، برای تأمین جریان سریع و روان تجارت متقابل تاکید نمودند. هر دو جانب رضایت خویش را در مورد تطبیق متداوم "موافقتنامه کمک و همکاری متقابل در مسائل گمرکی" که به تاریخ 26 اپریل 2005 به امضا رسیده، اظهار نمودند.

جانب افغانستان توقع خویش را از جانب ترکیه مبنی بر میندول داشتن توجه مثبت در عرصه مسئله تعرفه های بالا بر قالیان افغانی و طرز العمل های ترخیص گمرکی مربوطه، از طریق ترتیبات دوجانبه، اظهار نمود.

جانب افغانی همچنان بر اهمیت آموختن متداوم از تجارب اداره گمرکات ترکیه در عرصه طرز العمل ها و مسائل مرتبط به گمرک تاکید نمود. بر اساس موافقتنامه فوق الذکر، جانب افغانی از جانب ترکی تقاضا نمود تا اداره گمرکات افغانستان را هر چه بیشتر در عرصه ارتقای توانایی ها و مهارت های مسلکی کارمندان مربوطه از طریق راه اندازی برنامه های آموزشی و ارتقای ظرفیت، همکاری نماید. جانب ترکی این درخواست را پادداشت نموده و تعهد نمود تا توجه مثبت میندول دارد.

2. سرمایه گذاری های مشترک و همکاری در عرصه پارک های صنعتی

جانب افغانی تکرار داد که برخی سکتور ها ظرفیت قابل ملاحظه برای پروژه های مشترک سرمایه گذاری به شمول مشارکت عامه و خصوصی (PPP) را در افغانستان دارند، به ویژه سکتور های ذیل:

- ساختمان به شمول زیربناهای مرتبط به میدان هوایی
- خدمات مرتبط به میدان هوایی
- انرژی
- زراعت
- معادن به شمول سنگ مرمر
- صحت
- چوب و صنایع چوبی
- نساجی و لباس
- صنایع چرم و پاپوش

جانب ترکیه آمادگی خویش برای اطلاع فرست های تجاری متکثر، به سکتور خصوصی خویش را اظهار نموده و از جانب افغانستان تقاضا نمود تا پیشنهاد پروژه های مشخص را ارائه نماید.

میثی بر تجربه موفق ترکیه، جانب افغانستان علاقمندی خویش را در عرصه های ذیل اظهار نموده و خواهان همکاری جانب ترکیه گردید:

- تأسیس و انکشاف پارک های صنعتی و ساحات آزاد در افغانستان
- زیربنای پیشرفته برای نقاط دخول در مرز ها و گمرکات افغانستان

جانب افغانستان همچنان در مورد اهمیت مناطق آزاد در ترکیه، برای افغانستان تصریح نمود. جانب افغانی یادآور گردید که مستقیماً از تسهیلات فراهم شده در مناطق آزاد ترکیه برای تجار و صادرکنندگان افغانی نهایت مهم بوده و خواهان همکاری جامع ترکیه در این زمینه می باشند.

جانب ترکیه پیشنهادات فوق را استقبال نموده و علاقمندی خویش را برای ارائه کمک های تقاضا شده برای جانب افغانی ابراز نمود.

3. همکاری در عرصه تشبثات کوچک و متوسط (SME)

با تأکید بر همکاری میان تشبثات کوچک و متوسط هر دو کشور جهت رشد تجارت و سرمایه گذاری، هر دو جانب از امضای تقاضا نامه همکاری میان اداره توسعه تشبثات کوچک و متوسط ترکیه و وزارت صنعت و تجارت جمهوری اسلامی افغانستان، در حاشیه در جریان جلسه دوم کمیسیون مشترک اقتصادی دو کشور، ابراز خرسندی نموده و آمادگی خویش را برای همکاری در عرصه های ذیل اعلام نمودند:

- ایجاد شبکه ارتباطی برای وصل نمودن تشبثات کوچک و متوسط هر دو کشور
- راه اندازی برنامه ها و ابتکارات مشترک برای حمایت تشبثات کوچک و متوسط افغانستان

4. همکاری در عرصه ترانسپورت

با تأکید بر اهمیت اتصال جاده ای و راهی دو کشور و تأمین تسهیلات ترانزیت منطوقی، هر دو جانب علاقمندی و تعامل شدید خویش را برای نهایی سازی هر چه زودتر موافقتنامه ترانزیتی سه جانبه افغانستان - ایران - ترکیه، که گام مهم جهت عملی سازی دهنیز کابل-تهران-استانبول نریمه صدور ضمانت های (TIR) می باشد، اظهار نمودند. - *باید ترانسپورت و تسهیلات ترانزیتی*

هر دو جانب همچنان بر ضرورت اجرایی شدن سریع موافقتنامه راه لاجورد که در ماه نوامبر 2017 به امضا رسیده، تصریح گسای و تأکید بلند نمودند.

با توجه به اهمیت زیربنای ترانسپورتی برای افغانستان به ویژه زیربنای مرتبط به (TIR)، جانب افغانی از جانب ترکیه تقاضا نمود تا حمایت جامع شان را در عرصه ایجاد و ارتقای ظرفیت افغان ها در مسائل مرتبط به (TIR)، و همچنان در عرصه ایجاد زیربنای ضروری برای تطبیق موقفانه سیستم (TIR) در افغانستان، فراهم نماید.

جانب ترکی در خواست فوق را پادداشت نموده و تعهد نمود تا توجه مثبت میدول دارد، و همچنان بیان داشت که اگر این کمک تقاضا شده در افغانستان مهیا گردد، منتج به نتایج مثبت بیشتر خواهد شد.

5. همکاری در عرصه هوانوردی ملکی

با توجه به تجربه موفق ترکیه در هوانوردی ملکی، جانب افغانستان از جانب ترکیه تقاضای فراهم سازی آموزش ها برای کارمندان اداره مستقل هوانوردی ملکی جمهوری اسلامی افغانستان را نمود. جانب ترکیه آمادگی خویش برای فراهم سازی این برنامه ها را داد.

جانب ترکیه از تلاش های جانب افغانستان جهت دریافت راه حل برای مشکلات مالیه دهی خط هوایی ترکیش، در مطابقت به مقررات داخلی، قدردانی نمود.

6. همکاری در سکتور صحت

هر دو جانب بر علاقمندی صیق خویش برای همکاری در سکتور صحت تاکید نمودند. جانب افغانی یادآور گردید که ظرفیت قابل ملاحظه در افغانستان برای راه اندازی پروژه های مشارکت عامه و خصوصی (PPP) در سکتور دواسازی و خدمات صحنی، موجود می باشد. جانب ترکیه این ظرفیت را به گونه مثبت پادداشت نموده و آمادگی خویش برای انتقال آن به ادارات مربوط و سکتور خصوصی، زمانی که پروژه های فوق الذکر مواسلت نمایند، را نمود.

7. همکاری در عرصه زراعت

هر دو جانب رضایت خویش را برای امضای "تفاهم نامه میان دولت جمهوری ترکیه و دولت جمهوری اسلامی افغانستان در مورد همکاری تخنیکي، علمی و اقتصادی در عرصه زراعت"، در حاشیه جلسه دوم کمیسیون مشترک اقتصادی، ابراز نمودند.

هر دو جانب توافق نمودند تا تجارت متقابل محصولات زراعتی از قبیل فندق ها، کشمش، انجیر خشک، انار، میوه های سیتروس، سیب و روغن زیتون را افزایش دهند.

جانب ترکیه، آمادگی خویش را برای فراهم سازی برنامه آموزش عملی زراعتی برای افغانستان در عرصه های تولید محصولات، دامداری و آبیاری، اعلام نمود.

هر دو جانب توافق نمودند که معلومات و تجارب را از طریق همکاری میان نهادهای مولدین زراعتی، جهت انکشاف و تقویت اقتصادی نهادهای مولد فعال در عرصه سکتور زراعت دو کشور، شریک سازند.

جانب افغانستان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا وزارت زراعت جمهوری اسلامی افغانستان را در عرصه اقدامات حفظ الصحه حیوانی و نباتی کمک نماید. جانب ترکیه این درخواست را استقبال نموده و تعهد نمود تا توجه مثبت میدول دارد.

جانب افغانستان همچنان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا در عرصه تاسیس " انستیتوت تحقیق و توسعه پنبه" در افغانستان، همکاری نماید. جانب ترکیه تمایل خویش را در این مورد جهت همکاری ابراز نمود.

8. همکاری در ساحه استانداردسازی، مقیاس اوزان و اعتباردهی

هر دو جانب توافق نمودند تا همکاری تخنیکي دوجانبه را در عرصه های مقررات تخنیکي، استانداردسازی، ارزیابی مطابقت، اعتباردهی (Accreditation)، مقیاس اوزان و تبادل تجارب و معلومات، افزایش دهند.

هر دو جانب توافق نمودند تا تفاهم نامه موجود میان انستیتوت استاندارد ترکیه (TSE) و اداره استاندارد ملی افغانستان (ANSA) را تمدید نمایند. بناه، هر دو جانب توافق نمودند تا هر چه بیشتر در سلمات ذیل باهم همکاری و کمک نمایند:

- هسان سازی استانداردهای افغانستان با استانداردهای بین المللی
- انکشاف و تقویت طرز العمل های ارزیابی مطابقت، به شمول تصدیق دهی سیستم مدیریت و محصولات

• فعالیت های ارتقای ظرفیت

هر دو جانب بر اعتباردهی نهادهای مربوطه تصدیق دهی افغانستان توسط اداره اعتباردهی ترکیه (TURKAK)، تصریح و تاکید نمودند.

هر دو جانب یکدیگر را در چهارچوب های بین المللی همچند سازمان بین المللی استاندارد سازی (ISO) و انسیتیوت استاندارد و مقیاس اوزان کشورهای اسلامی (SMIIC)، حمایت می نمایند.

هر دو جانب در مورد همکاری انسیتیوت ملی پیمایش (TUBITAK) ترکیه با اداره استاندارد ملی افغانستان در عرصه های مقیاس اوزان و مقادیر، پیمایش، سیستم های اندازه گیری، و کنترل کیفیت، توافق نمودند. همکاری متذکره می تواند شامل ساحات ذیل گردد:

- مقایسه متقابل
- تبادل کارمندان
- انکشاف وسایل مقیاس اوزان و مقادیر
- پروژه های مشترک تحقیق در عرصه مقیاس اوزان و مقادیر
- تدویر ملاقات ها و کنفرانس های مشترک

9. همکاری در عرصه حلال

هر دو جانب با تأکید اهمیت اقدامات انجام شده تحت چتر سازمان (SMIIC) در ارتباط به استانداردهای حلال، تصدیق دهی و اعتباردهی به هدف کمک به انکشاف روابط اقتصادی و تجارتي میان کشورها به وسیله خدمات و محصولات تصدیق شده حلال، رضایت خویش را از همکاری های دوجانبه صورت گرفته ابراز نمودند.

هر دو جانب توافق نمودند که ضرورت عاجل برای تأسیس سیستم اعتباردهی جهانی حلال تحت چتر سازمان (SMIIC) وجود دارد تا به اساس آن، اطمینان بر تصدیق حلال افزایش یافته، موانع در برابر محصولات و خدمات تصدیق شده حلال برداشته شده و شناسایی متقابل تصدیق حلال روی کار آید.

جانب ترکیه، در مورد شورای اعتباردهی حلال (HAK) که به هدف روی کار آوردن سیستم اعتباردهی حلال تحت چتر سازمان (SMIIC)، تأسیس گردیده است، و همچنان در مورد نهادهای ارزیابی مطابقت حلال در ترکیه و جهان، معلومات ارائه نموده و تقاضا نمود تا تصدیق که توسط نهادهای ارزیابی مطابقت افغانستان صادر می گردد و این نهادها توسط شورای اعتباردهی حلال، اعتبار یافته باشند، به رسمیت شناخته شود.

ترکیه آمادگی شورای اعتباردهی حلال (HAK) را (هنگامیکه خدمات اعتباردهی را آغاز نماید) برای فراهم سازی هر نوع کمک و حمایت در عرصه اعتباردهی نهادهای ارزیابی مطابقت حلال افغانستان اظهار نمود.

هر دو جانب همچنان بر اراده خویش جهت توسعه همکاری تخصصی دو کشور در عرصه استانداردهای حلال، تصدیق دهی و اعتباردهی و اتخاذ اقدام مشترک در چهارچوب های بین المللی و منطقه ای، تاکید و تصریح نمودند.

10. همکاری در عرصه معارف

جانب افغانستان با اظهار سپاس از همکاری های قبلی و کنونی جانب ترکیه در عرصه معارف، تقاضا نمود تا همکاری های موجود را تداوم و توسعه بخشند.

هر دو جانب از امضای "تفاهم نامه انتقال مدیریت مکاتب افغان ترک به بنیاد معارف ترکیه میان وزارت معارف ملی جمهوری ترکیه و وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان" به تاریخ 26 فیبروری 2018، استقبال نمودند.

هر دو جانب بر تطبیق کامل تعهدات که در تفاهم نامه فوق الذکر آمده است، تأکید و تصریح نمودند. در این چهارچوب، جانب ترکیه از جانب افغانستان تقاضا نمود تا تمام اقدامات مقتضی برای نگهداری مدیریت مکاتب افغان ترک به دست بنیاد معارف ترکیه، را انجام دهد.

در چهارچوب تفاهم نامه فوق الذکر، جانب ترکیه توقع خویش را از جانب افغانستان برای برداشتن اقدامات مقتضی در مورد فعالیت های مکاتب امید افغان ترک، اظهار نمود.

هر دو جانب تمایل خویش برای آغاز مذاکرات و نهایی سازی تفاهم نامه همکاری در عرصه معارف را ابراز نمودند.

11. تحصیلات عالی

هر دو جانب توافق نمودند تا هر چه زودتر "موافقتنامه تأسیس پوهنتون اناتلیه ترکی- افغانی مولانا جلال الدین بلخی رومی میان دولت جمهوری ترکیه و دولت جمهوری اسلامی افغانستان" را نهایی ساخته و پروژه مربوطه را در افغانستان آغاز نمایند.

هر دو جانب بر اهمیت ایجاد توأमित میان پوهنتون های یکنیگر تأکید نموده و توافق نمودند تا این گونه توأमित ها را تسهیل نمایند.

12. بورسیه ها، دانش آموزان، و همکاری میان گروه های ساکن در بیرون از کشور

هر دو جانب توافق نمودند تا سالانه بورسیه های را به صورت متقابل در تدریس زبان، رشته های مختلف تحصیلات عالی، و تحقیق، با توجه به عرصه های مورد نیاز و در محدوده امکان، اعطا نمایند. جزئیات شرایط، انتخاب، درخواست، گمارش به بورسیه، بر اساس قانون ملی هر دو طرف صورت میگیرد. هر دو طرف تعهد نمودند تا اقدامات ضروری جهت حل مشکلات دانش آموزان بورسیه ها، در عرصه اجازه اقامت، طرز العمل های به رسمیت شناختن و معادلت دیپلوم ها، بیمه صحتی و غیره مسائل، در کشورهای مربوطه خویش، بردارند.

هر دو طرف توافق نمودند تا از انجمن های دانش آموزان که توسط فارغین پوهنتون طرف دیگر تأسیس گردیده اند و از فعالیت های اجتماعی و فرهنگی آنان، حمایت نمایند.

هر دو طرف توافق نمودند تا زمینه برای همکاری مقتضی جهت انکشاف روابط دوجانبه در عرصه تحصیلات عالی میان دو کشور را از طریق امضای پروتوکول/تفاهم نامه، میان ارگان های مربوطه مساعد سازند.

هر دو جانب توافق نمودند تا نهادهای بیرون از وطن خویش را از طریق همکاری و تبادل معلومات حمایت نمایند. نهادهای بیرون از وطن هر دو جانب تشویق میگردند تا همکاری نموده و در برابر تبعیض، نقض حقوق، و بیگانه هراسی که متوجه شهروندان و تجار، و سازمان های غیردولتی هر دو جانب میگردد، مبارزه نمایند. هر دو جانب توافق نمودند تا زمینه مقتضی همکاری برای تأسیس مناسبات اقتصادی، و فرهنگی-اجتماعی جوامع دور از وطن را از طریق امضای اسناد حقوقی، فراهم نمایند.

13. کار و امور اجتماعی

هر دو جانب توافق با داشتن ملاقات های جهت تقویت همکاری در عرصه کار، مصوونیت اجتماعی، و استخدام، بر اراده خویش جهت نهایی سازی هر چه زودتر موافقتنامه همکاری در عرصه کار، مصوونیت اجتماعی و استخدام، ابراز نمودند.

هر دو جانب جانب تأکید نمودند که بعد از توافق دوجانبه، پانداشت تفاهم همکاری در عرصه اطفال نیازمند، معلولین، سالخوردگان، غازیان، و فامیل های شهدا، را نهایی سازند.

جانب افغانستان پیشنهاد امضای موافقتنامه در عرصه اعزام و استخدام کارگران افغان " میان وزارت های مربوطه دو کشور را داد و توافق نمود تا متن آن را از مجاری دیپلوماتیک شریک سازد.

جانب افغانستان همچنان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا امکان تأسیس یک "مرکز آموزش مسلکی و تخنیکي" در افغانستان را مورد مطالعه قرار دهند. جانب ترکیه از این درخواست استقبال نموده و تعهد نمود به توجه مثبت مبذول دارد.

14. مسکن و انکشاف شهری

هر دو جانب توافق نمودند تا هر چه زودتر تفاهم نامه همکاری میان جمهوری ترکیه و جمهوری اسلامی افغانستان در عرصه شهرسازی را امضا نمایند.

هر دو جانب توافق نمودند تا مذاکرات در مورد موافقتنامه در عرصه راجستر زمین و کانسٹر میان دو کشور را تسریع نمایند.

جانب افغانستان به جلب شرکت های مشورتي ترکی در عرصه ارائه خدمات مشورتي برای پلان گذاري شهری در افغانستان، اظهار علاقمندی نمود.

جانب افغانستان همچنان در مورد آموختن از تجارب اداره انکشاف مسکن جمهوری ترکیه (TOKI) و تطبیق این تجارب در سکتور مسکن افغانستان، اظهار علاقمندی نمود. این گونه تشریک تجارب شامل حمایت جانب ترکیه برای ارتقای ظرفیت افغانستان در عرصه مسکن قابل استطاعت، احیای مجدد شهری، و تبدیل مناطق و تأسیسات غیررسمی، میگردد.

جانب افغانستان علاقمندی وافر خویش را برای آموختن از تجارب ترکیه به ویژه شهر استانبول در عرصه پلان گذاري شهری ابراز نمود. جانب ترکیه از این درخواست استقبال نموده و تعهد نمود تا تجارب خویش را در این زمینه شریک سازد.

هر دو جانب تصمیم اتخاذ نمودند تا اقدامات ضروري برای ایجاد همکاری میان نهادها مربوطه، و تبادل کارشناسی در عرصه پلان گذاري فضایی (فواصل)، پائیزی های انکشاف شهری برای شهرهای پایدار، پلان گذاري مناطق دهات، پروژه های احیای شهری و ارزیابی خطر، روی دست گیرند.

همچنان دو طرف بر همکاری تخنیکي در عرصه کارهای ساختمانی به شمول مدیریت پروژه، ایمنی ساختمان، تشریک معلومات، تعلیمات مهندسی، بازدید ساختمان و ارزیابی تخریبات، برداشتن بقایای ساختمان، و هماهنگی زیربنایی، توافق نمودند.

15. انرژی و معادن

هر دو جانب تقاضای خویش برای تطبیق کامل "تفاهم نامه همکاری میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکیه در عرصه انرژی و منابع معدنی" امضا شده به تاریخ 17 فبروری 2011، را ابراز نمودند.

هر دو جانب با تاکید بر تکمیل و تطبیق موقبله پروژه های جاری انرژی در افغانستان، علاقمندی عمیق خویش را برای توسعه همکاری متقابل و جستجوی فرصت های جدید سرمایه گذاری در پروژه های انرژی در افغانستان، ابراز نمودند.

جانب افغانستان تذکر داد که ظرفیت قابل ملاحظه برای سکتور دولتی و خصوصی ترکیه وجود دارد تا در عرصه پروژه های تولید برق در افغانستان سرمایه گذاری نمایند. جانب ترکیه این ظرفیت را یادداشت نموده و علاقمندی متقابل خویش را اظهار نمود.

جانب ترکیه تمایل خویش برای فراهم سازی برنامه های آموزشی برای متخصصین افغانستان در عرصه انتقال برق را ابراز نمود.

جانب ترکیه آمادگی خویش برای تبادل معلومات و تجارب در عرصه مقررات انرژی را ابراز نمود.

هر دو جانب تمایل خویش برای ثباته تجارت در عرصه قوانین و تعامل مرتبط به معادن، و آمادگی خویش برای جستجوی فرصت های همکاری در تحقیقات معادن را ابراز نمودند.

جانب ترکیه اراده خویش برای انکشاف تجارت Boron (یک نوع ماده) با افغانستان را ابراز نمود، جانب افغانستان این اراده را یادداشت نموده و آمادگی خویش برای اطلاع دهی مراجع مربوطه را اعلام نمود.

جانب افغانستان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا همکاری تکنیکی شان را در سکور معادن و به ویژه ساحات ذیل مبذول دارند:

- معادن به شمول پروسس مواد محلی
- سروی های جیولوژیکی: سروی ها و مطالعات جیولوژیکی و جیوفزیک معادن و منابع نفت و گاز افغانستان، و معاینه لابراتواری منرال ها
- انکشاف نفت و گاز
- ارتقای ظرفیت تکنیکی

جانب ترکیه این درخواست را یادداشت نموده و تمهد نمود تا توجه مثبت مبذول دارد.

16. بانکداری

جانب افغانی بر اهمیت تسهیلات بیشتر بانکی ترکیه برای تجار افغانی به حیث وسیله افزایش تجارت نوجانبه، تاکید نمود. به این منظور، جانب افغانستان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا مساعی جمیله در راستای تسهیل بیشتر طرز العمل های بانکی برای تجار و صادرکنندگان افغانی، به خرج دهد.

جانب افغانستان از جانب ترکیه تقاضا نمود تا انتقالات پول توسط افغانهای مقیم ترکیه را هر چه بیشتر تسهیل نمایند.

جانب ترکیه تقاضا های فوق را یادداشت نموده و توافق نمود تا آن را به مراجع مربوط انتقال دهد.

هر دو جانب توافق نمودند تا مناسبات بانکی خویش را به وسیله امضای یک تفاهمنامه همکاری بانکی، تقویت نمایند. این تفاهم نامه میان د افغانستان بانک و نهاد پولی ترکیه، چهارچوب همکاری به ویژه در عرصه های ذیل را ترسیم خواهد نمود:

- افزایش استفاده از مناسبات بانکی هماهنگ برای انتقالات مرتبط به تجارت
- تشریک تجارب در عرصه انکشاف سکور مالی و شمولیت مالی
- ارتقای ظرفیت و آموزش متقارن

17. همکاری تکنیکی

جانب افغانستان خرسدی خویش از پروژه های رسمی انکشافی تطبیق شده توسط دفاتر تیکا در کابل، مزار شریف و هرات، ابراز نمود.

جانب ترکیه تمهد نمود تا همکاری خویش در عرصه معارف، صحت، زراعت، آب و بهداشت، ارتقای ظرفیت، آموزش های مسلکی برای کارمندان، کمک های عاجل انسانی، فعالیت های اجتماعی و تقویت زیربنای اداری، اجتماعی، و اقتصادی و افزایش مصلوبت اجتماعی و توانمندسازی برای طبقات محروم در افغانستان، را تداوم بخشد.

18. ویژه

هر دو جانب تصریح نمودند که طرز العمل های سهل اخذ ویژه برای تجار و متشایین، یک امر ضروری برای افزایش مناسبات تجارتی می باشد.

هر دو جانب توافق نمودند تا مسله ویژه را در ملاقات مشورتی بعدی میان وزارت های مربوطه دو کشور که هر دو طرف توافق دارند به زودی برگزار شود، بحث نمایند.

بخش سوم: همکاری در چهارچوب های منطقوی

هر دو جانب اراده قوی خویش را برای همکاری متقابل در چهارچوب های منطقوی مربوط به سازمان ها و گردهمایی های منطقوی مختلف همانند سازمان کنفرانس اسلامی، ایکو، رکا، پروسه قلب آسیا، ابراز نمودند. هر دو جانب حمایت خویش را از برنامه های منطقوی که برای دو کشور و منطقه در کل مفید باشد، اعلام نمودند.

جانب افغانستان قدردانی خویش از ریاست مشترک پروسه قلب آسیا توسط ترکیه در سال 2018 را ابراز نمود.

میکانیزم تعقیبی

هر دو جانب توافق نمود تا میکانیزم تعقیبی برای تطبیق موثر تصمیم اتخاذ شده در این جلسه کمیسیون، ایجاد نمایند. در این چهارچوب، هر دو جانب توافق نمودند تا جلسات مرتبط به این میکانیزم را سال یکبار بطور متناوب در ترکیه و افغانستان تکرار نمایند.

هر دو جانب توافق نمودند تا فوکل پابند مسوول پیگیری میکانیزم تعقیبی را مشخص نموده و از طریق مجاری دیپلماتیک اطلاع دهند.

زمان و مکان جلسه بعدی

هر دو جانب توافق نمودند که جلسه سوم کمیسیون مشترک اقتصادی را در سال 2020 میلادی در افغانستان برگزار نمایند. زمان دقیق و مسوده پروتوکول جلسه سوم بعداً میان دو طرف تبادل خواهد گردید.

این پروتوکول به تاریخ 11 می سال 2018 میلادی، در شهر انقره کشور ترکیه در دو نسخه اصلی و هر یک به زبان های ترکی، دری، و انگلیسی به امضا رسید. تمام متن ها از اعتبار یکسان برخوردار می باشد. در صورت تفاوت، به متن انگلیسی ترجیح داده میشود.

به نمایندگی از دولت جمهوری ترکیه

سلیمان سویلو
وزیر داخله

به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی افغانستان

همایون رسا
وزیر صنعت و تجارت

